

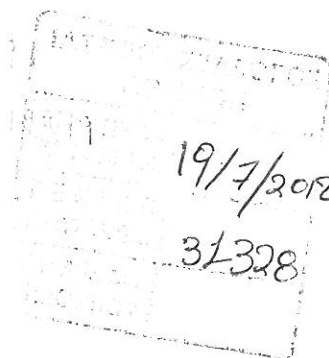
ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΕΓΧΟΥ &
ΠΡΟΦΥΛΑΞΗΣ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ (ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ)

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

Γραφείο : Προέδρου
Διεύθυνση : Αγραφών 3-5, Μαρούσι
Ταχ. Κώδικας : 151 23
Τηλέφωνο : 210-52 12 007/009
Φαξ : 210-52 12 064

Μαρούσι, 19/7/2012

Αρ. πρωτ.: 31328

Προς:
Πρόεδρο ΙΣΑ, κο Γ. Πατούλη

ΘΕΜΑ: «Ενημέρωση για τις δράσεις του ΚΕΕΛΠΝΟ για την αντιμετώπιση των Νοσημάτων που Μεταδίδονται με Διαβιβαστές»

Αγαπητέ κε Πατούλη,

Με αφορμή πρόσφατα δημοσιεύματα του τύπου σχετικά με τα κρούσματα λοίμωξης από τον Ιό του Δυτικού Νείλου και τα απαραίτητα μέτρα πρόληψης, έγινε μεγάλη συζήτηση σχετικά με τις δράσεις του ΚΕΕΛΠΝΟ στον τομέα αυτό. Θεωρώ ότι είναι σημαντικό να έχετε έγκυρη ενημέρωση για τις μέχρι τώρα ενέργειες του Οργανισμού μας, ειδικότερα καθώς τα μέσα μαζικής ενημέρωσης αναζητούν συχνά τη γνώμη σας τόσο με την ειδικότητα σας ως ιατρός όσο και ως εκπρόσωπος της τοπικής αυτοδιοίκησης. Η ενημέρωση αυτή έχει ήδη προωθηθεί και προς την ηγεσία του Υπουργείου Υγείας.

A. ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

A1. Λοίμωξη από ιό του Δυτικού Νείλου

Καθώς ο ιός του Δυτικού Νείλου κυκλοφορεί σταθερά τα τρία τελευταία χρόνια στη χώρα μας, η εκτίμηση μας είναι ότι η εξάπλωσή του στις διάφορες περιοχές της επικράτειας θα συνεχιστεί, κυρίως μέσω της μεταφοράς του με τα άγρια πτηνά. Η είσοδός του ιού στον αστικό ιστό της Αθήνας ήταν αναμενόμενη μετά την εμφάνιση κρουσμάτων κατά τα τέλη της περιόδου μετάδοσης 2011. Από τα μέχρι τώρα δεδομένα μας, ο κίνδυνος μετάδοσης του ΙΔΝ στο αστικό περιβάλλον είναι πολύ μικρότερος από αυτόν σε αγροτικό. Παρ' όλα αυτά λόγω της υψηλής πυκνότητας του πληθυσμού στην ευρύτερη περιοχή της Αθήνας και των δυσκολιών καταπολέμησης των κουνουπιών στο αστικό περιβάλλον, είναι πιθανόν να καταγράψουμε μεγάλο αριθμό κρουσμάτων λοίμωξης από ΙΔΝ κατά την περίοδο μετάδοσης 2012.

A2. Ελονοσία

Το ενδεχόμενο επανεγκατάστασης της νόσου στην Ελλάδα είναι υπαρκτό, λόγω των παρακάτω παραγόντων:

(α) Η χώρα αποτελεί τόπο διαμονής και εργασίας μεταναστών από χώρες στις οποίες ενδημεί η νόσος, οι οποίοι μπορεί να φέρουν τη νόσο (υπνοζωίτες).

(β) Κουνούπια του γένους *Anopheles*, τα οποία μεταδίδουν την ελονοσία, κυκλοφορούν σε διάφορες περιοχές της χώρας μας και οι δράσεις καταπολέμησής τους, που υπόκεινται στην ευθύνη της περιφερειακής αυτοδιοίκησης, υπολείπονται.

(γ) Σημειώνονται κλιματολογικές αλλαγές (αύξηση της μέσης θερμοκρασίας ή/και των θερμών ημερών/έτος), με συνακόλουθη αύξηση του πληθυσμού και της δραστηριότητας των κουνουπιών.

Όλα τα παραπάνω υπογραμμίζουν την επιτακτική ανάγκη χάραξης **Εθνικής Στρατηγικής** για την συνολική αντιμετώπιση του συγκεκριμένου προβλήματος Δημόσιας Υγείας (ΔΥ).

B. ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΝΤΟΜΟΚΤΟΝΙΕΣ – ΚΟΥΝΟΥΠΟΚΤΟΝΙΕΣ & ΕΝΤΟΜΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗ

Η Επιστημονική Ομάδα Εργασίας για τα Νοσήματα που Μεταδίδονται με Διαβιβαστές του ΚΕΕΛΠΝΟ με βάση την εμπειρία της περιόδου μετάδοσης 2011, ανέπτυξε κατά τη διάρκεια του Νοεμβρίου 2011 εκτεταμένες τεχνικές οδηγίες προς τις αιρετές Περιφέρειες της χώρας προκειμένου να βοηθηθούν στην προκήρυξη των έργων κουνουποκτονιών και εντομολογικής επιτήρησης (σύνταξη των τεχνικών προδιαγραφών).

Οι οδηγίες αυτές προωθήθηκαν ηλεκτρονικά προς τους αιρετούς περιφερειάρχες την 1^η Δεκεμβρίου 2011 με συνοδή παρότρυνσή μας να πραγματοποιηθούν έγκαιρα οι προκηρύξεις, με ικανοποιητικό προϋπολογισμό και με έγκαιρη ανάθεση της επίβλεψης των έργων σε προσωπικό της κάθε Περιφέρειας. Από τότε το ΚΕΕΛΠΝΟ και οι συνεργάτες του έχουν επανειλημμένως επικοινωνήσει (γραφπώς και προφορικώς) με τις Περιφέρειες ζητώντας ενημέρωση σχετικά με την πορεία των έργων εντομοκτονίας. Δυστυχώς το ΚΕΕΛΠΝΟ έχει μόνο συμβουλευτικό ρόλο προς τις περιφερειακές αυτοδιοικήσεις, γεγονός που δεν εξασφαλίζει την ανταπόκριση των υπηρεσιών τους στις συστάσεις μας.

Το ΚΕΕΛΠΝΟ επίσης έχει προκηρύξει τόσο για το 2011, όσο και για το 2012 ειδικά έργα χαρτογράφησης των εστιών αναπαραγωγής κουνουπιών χωρίζοντας την ελληνική επικράτεια σε τρεις μεγάλες περιοχές: Β. Ελλάδα (Δυτική, Κεντρική, Ανατολική Μακεδονία και Θράκη), Στερεά Ελλάδα και Αττική, Δυτική Ελλάδα και Πελοπόννησος. Τα έργα αυτά περιλαμβάνουν την τοποθέτηση εντομοπαγίδων και τη παρακολούθηση των πληθυσμών και ταυτοποίηση των κουνουπιών σε όλη την επικράτεια. Τα αποτελέσματα της μελέτης χαρτογράφησης του 2011 απεστάλησαν κατά την άνοιξη 2012 στις περιφερειακές Διευθύνσεις Υγείας προκειμένου να γίνει καλύτερος προγραμματισμός των δράσεων εντομοκτονίας και να τεθούν οι κατά τόπους προτεραιότητες.

Τα έργα του 2012 εκτελούνται σύμφωνα με τον προγραμματισμό. Συμπληρωματικά, μέσω του προγράμματος ΕΣΠΑ «Ειδικό πρόγραμμα Ελέγχου για τον ιό του Δυτικού Νείλου και την ελονοσία – Ενίσχυση της επιτήρησης στην Ελληνική επικράτεια» του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, στο οποίο συμμετέχει το ΚΕΕΛΠΝΟ, πραγματοποιούνται:

- έλεγχος των κουνουπιών που συλλέγονται με τις εντομοπαγίδες για ανίχνευση ιού του Δυτικού Νείλου (ΔΝ) (ΕΣΔΥ & Κτηνιατρική Σχολή Παν/μιο Θεσσαλίας),
- γενετική ταυτοποίηση δείγματος κουνουπιών (πέραν της μορφολογικής) (Κτηνιατρική Σχολή Παν/μιο Θεσσαλίας),
- έλεγχος ανοχής στα εντομοκτόνα (Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο).

Το ΚΕΕΛΠΝΟ σε στενή συνεργασία με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων και το Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο διοργάνωσε εκπαιδευτικά/ενημερωτικά σεμινάρια για τον τρόπο επίβλεψης των έργων κουνουποκτονίας από το προσωπικό των Δήμων και Περιφερειών. (βλ. συν. Παράρτημα).

Γ. ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΛΟΙΜΩΞΗΣ ΑΠΟ ΙΟ ΤΟΥ ΔΥΤΙΚΟΥ ΝΕΙΛΟΥ

Η λοίμωξη από Ιό του Δυτικού Νείλου (ΔΝ) σε ανθρώπους αναγνωρίστηκε για πρώτη φορά στην Ελλάδα το 2010 στη σημαντική επιδημία της Κεντρικής Μακεδονίας και όμορων νομών της Θεσσαλίας. Το 2011, ο ιός ΔΝ κυκλοφόρησε ευρύτερα στην Β. Ελλάδα (Δυτική και Ανατολική Μακεδονία), σε όλη τη Θεσσαλία αλλά και νοτιότερα στην Εύβοια, Βοιωτία και Αττική.

Για την παρακολούθηση των δράσεων για την αντιμετώπιση της επιδημίας δημιουργήθηκε Ομάδα Εργασίας για τα Νοσήματα που Μεταδίδονται με Διαβιβαστές από εμπειρογνώμονες (επιδημιολόγους, εντομολόγους βιοπαθολόγους, λοιμωξιολόγους κλπ), η οποία ασχολείται τόσο με τη λοίμωξη από τον ιό ΔΝ όσο και με την ελονοσία.

Το ΚΕΕΛΠΝΟ από το 2010 δραστηριοποιήθηκε έντονα για:

- την ενίσχυση της επιδημιολογικής επιτήρησης της λοίμωξης από ΙΔΝ,
- την υποστήριξη της εργαστηριακής διάγνωσης του ιού (δύο εξειδικευμένα εργαστήρια στην Θεσσαλονίκη και Αθήνα) και
- την ενημέρωση του κοινού για τα μέτρα προστασίας από τα κουνούπια με δημιουργία ενημερωτικού υλικού και έντονη δραστηριοποίηση του προσωπικού του στον τομέα της ενημέρωσης των επαγγελματιών υγείας και του κοινού. (βλ. συν. παράρτημα)

Εξάλλου εφέτος, μέσω τη υλοποίησης του προγράμματος ΕΣΠΑ αναπτύσσεται ειδικό εργαλείο ενεργητικής εκτίμησης κινδύνου για την κυκλοφορία του ιού ΔΝ σε νέες περιοχές με το συνδυασμό δεδομένων από:

- την επιτήρηση άγριων πτηνών (Κτηνιατρική Σχολή Παν/μιο Θεσσαλίας),
- την εντομολογική επιτήρηση και τον έλεγχο κουνουπιών για την παρουσία του ιού (ΕΣΔΥ, Παν/μιο Θεσσαλίας)
- την επιτήρηση των ιπποειδών (Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης, Κτηνιατρική Σχολή Παν/μιο Θεσσαλίας)
- την επιτήρηση περιστεριών και νεαρών ορνιθίων για την ορομετατροπή στον ιό ΔΝ (Κτηνιατρική Σχολή ΑΠΘ).

Κατά την άνοιξη 2012 το ΚΕΕΛΠΝΟ διοργάνωσε μεγάλη σειρά ενημερωτικών δράσεων για επαγγελματίες υγείας, μαθητές σχολείων και το κοινό (βλ. συν. Παράρτημα) κατά τις οποίες γινόταν αναφορά από κοινού στα νοσήματα που μεταδίδονται με διαβιβαστές

Ειδικότερα δόθηκε έμφαση επίσης στην συνεργασία και ευαισθητοποίηση των ιατρών των Μονάδων Εντατικής Θεραπείας (ΜΕΘ).

Θεωρούμε ότι οι δράσεις ενημέρωσης των επαγγελματιών υγείας οδήγησε στην εγρήγορση των κλινικών ιατρών που υποπτεύθηκαν την διάγνωση του πρώτου κρούσματος της περιόδου 2012 στις 6/07/2012 νωρίτερα από τις περιόδους κυκλοφορίας του ιού στη χώρα μας των δύο προηγούμενων ετών.

Δ. ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΛΟΝΟΣΙΑΣ

Η ελονοσία έχει πραγματοποιήσει επανεμφάνιση στη χώρα μας από το 2009 με τη διάγνωση κρουσμάτων χωρίς ιστορικό ταξιδιού σε ενδημικές περιοχές για την νόσο. Το καλοκαίρι του 2011 εμφανίστηκε συρροή κρουσμάτων ελονοσίας στο Δήμο Ευρώτα, Λακωνίας, όπου διαγνώσθηκαν 34 κρούσματα σε κατοίκους χωρίς ιστορικό ταξιδιού σε ενδημικές περιοχές και σε 23 αλλοδαπούς από ενδημικές χώρες. Λόγω της ιδιαίτερης σημαντικότητας του νοσήματος οι υπηρεσίες δημόσιας υγείας βρίσκονται σε εγρήγορση για την αποτροπή της επανεγκατάστασης της νόσου στη χώρα μας.

Κατά την άνοιξη 2012 το ΚΕΕΛΠΝΟ ανέπτυξε Σχέδιο Αντιμετώπισης της Ελονοσίας 2012-15, το οποίο περιλαμβάνει τη διάκριση της Ελληνικής επικράτειας σε 4 επίπεδα επικινδυνότητας από 0-3, μετά από αρχική εκτίμηση κινδύνου λαμβάνοντας υπόψη τα κρούσματα των τελευταίων 3 ετών, την ύπαρξη πληθυσμού μεταναστών και τις μορφολογικές παραμέτρους κάθε γεωγραφικής περιοχής. Η εκτίμηση κινδύνου ανανεώνεται με τη βοήθεια γεωγραφικού συστήματος χαρτογράφησης (GIS).

Οι δράσεις του ΚΕΕΛΠΝΟ κατ' αναλογία με την αντιμετώπιση της λοίμωξης από Ιό του Δυτικού Νείλου περιλαμβάνουν την:

- **Ενίσχυση της επιδημιολογικής επιτήρησης της ελονοσίας**
- **Ενεργητική ανίχνευση κρουσμάτων ελονοσίας:** Μετά την διάγνωση κάθε κρούσματος, σε μετανάστες ή Έλληνες, τα κλιμάκια του ΚΕΕΛΠΝΟ, ακολουθώντας το πρωτόκολλο διερεύνησης που έχουν αναπτυχθεί με τις οδηγίες του ECDC και του ΠΟΥ, προβαίνουν σε άμεση διερεύνηση εστίας κρούσματος (focus investigation) σε περιοχή που αντιστοιχεί σε ακτίνα 100 μέτρων από την κατοικία του ασθενούς.
- **Ενίσχυση της εργαστηριακής διάγνωσης της ελονοσίας** μέσω προγράμματος εκπαίδευσης μικροβιολόγων σε αντιστοιχία με τα Επίπεδα Επικινδυνότητας. Εξάλλου, Το ΚΕΕΛΠΝΟ εισήγαγε 20.000 τεμάχια Ταχέων Διαγνωστικών Δοκιμασιών (RDT) για τη διάγνωση της ελονοσίας, τα οποία χρησιμοποιούνται από τα κλιμάκια του ΚΕΕΛΠΝΟ, και τα ΚΥ και Νοσοκομεία του ΕΣΥ σε περιοχές Επιπέδου Επικινδυνότητας 2 και 3. Θεωρούμε ότι η χρήση των RDT συμβάλλει στην έγκαιρη διάγνωση των κρουσμάτων ελονοσίας και η μέχρι τώρα εμπειρία δείχνει ότι οι δοκιμασίες αυτές έχουν υψηλή αξιοπιστία.
- **Συστηματοποίηση της θεραπείας της ελονοσίας** σύμφωνα με εθνικές κατευθυντήριες οδηγίες. Για την παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας της θεραπείας, συμφωνήθηκε συγκεκριμένο πρωτόκολλο παρακολούθησης των ασθενών.
- **Ενημέρωση- ευαισθητοποίηση κλινικών γιατρών** για τη διάγνωση της ελονοσίας σε αντιστοιχία με τα Επίπεδα Επικινδυνότητας. Συνολικά έχουν πραγματοποιηθεί 41 ημερίδες για ιατρονοσηλευτικό προσωπικό (ιατροί ΚΥ, ιδιώτες και νοσοκομειακοί γιατροί, μικροβιολόγοι, εντατικολόγοι) σε όλη την επικράτεια (βλ. Συν. Παράρτημα)
- **Ενημέρωση κοινού** για τα ατομικά μέτρα προστασίας από τα κουνούπια: έντυπο υλικό, ιστοσελίδα, ενημερώσεις μαθητών και κοινού σε αντιστοιχία με τα Επίπεδα Επικινδυνότητας. Έχουν πραγματοποιηθεί 43 ενημερώσεις σε σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (δυναμικότητας >6.000 μαθητών) και 31 σε

σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (δυναμικότητας >5.400 μαθητών). Επίσης έχουν πραγματοποιηθεί 19 ενημερωτικές συναντήσεις με το κοινό σε διάφορες περιοχές της χώρας. (βλ. συν. Παράρτημα) Το ενημερωτικό υλικό για τα μέτρα προστασίας από τα κουνούπια και οι παρουσιάσεις, που έχει διαμορφώσει το ΚΕΕΛΠΝΟ για την φετινή εκστρατεία επικοινωνίας είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα (www.keelpno.gr) για οποιαδήποτε χρήση. Έχει ήδη ζητηθεί η έναρξη της προβολής τηλεοπτικού βίντεο για τα μέτρα προστασίας από τα κουνούπια στα τηλεοπτικά κανάλια εθνικής εμβέλειας με χρήση του κοινωνικού χρόνου.

Κλιμάκιο του ΚΕΕΛΠΝΟ δραστηριοποιείται στην περιοχή του Δήμου Ευρώτα, Λακωνίας (επίκεντρο της συρροή του 2011) από τα τέλη Σεπτεμβρίου 2011, όπου συνεχίζουν αδιάλειπτα τη δράση της Ενεργητικής Αναζήτησης Κρουσμάτων Ελονοσίας στη περιοχή του Δήμου Ευρώτα. Στην περιοχή διαβιούν και εργάζονται σημαντικός αριθμός μεταναστών από ενδημικές για την ελονοσία χώρες (Πακιστάν, Αφγανιστάν κλπ).

Απο τον Απρίλιο 2012 το ΚΕΕΛΠΝΟ συνεργάζεται στη περιοχή του Δήμου Ευρώτα, Λακωνίας με το Ελληνικό Τμήμα των Γιατρών Χωρίς Σύνορα (ΓΧΣ) σε όλες τις δράσεις πρόληψης και ελέγχου της ελονοσίας στην περιοχή. Σημαντική είναι εξάλλου η υποστήριξη των δράσεων στη περιοχή από τις υπηρεσίες του Δήμου Ευρώτα και τοπικούς εθελοντές.

Με τη συνεργασία ειδικών από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο ενημερώθηκε το προσωπικό των ΠΕ επιπέδων επικινδυνότητας 2 και 3 στα θέματα υπολειμματικών ψεκασμών εσωτερικών χώρων. Παράλληλα, με τη συνδρομή του εμπειρογνώμονα του CDC, ΗΠΑ και του ΠΟΥ Dr WG. Brogdon, ο οποίος επισκέφθηκε τη χώρα μας τον Ιούνιο 2012, έγινε εκπαίδευση των εποπών δημόσιας υγείας σε θέματα αντοχής των κουνουπιών και υπολειμματικών ψεκασμών εσωτερικών χώρων. Η επίσκεψη του Dr Brogdon ήταν εξαιρετικής σημασίας, καθώς διαπίστωσε το υψηλό επίπεδο των εφαρμοζόμενων διαδικασιών εντομολογικής επιτήρησης στα διάφορα μέρη που επισκέφθηκε (Λακωνία, Θήβα, Μαραθώνας, Ορχομενός), και των προνυμφοκτονιών που πραγματοποιούνται στο Δήμο Ευρώτα. Το Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο αναπτύσσει πρωτόκολλο ελέγχου αντοχής των κουνουπιών στα εγκεκριμένα βιοκτόνα.

Εξάλλου, το ΚΕΕΛΠΝΟ, σε συνεργασία με τους Γιατρούς Χωρίς Σύνορα (ΓΧΣ) αρχίζει την εφαρμογή πρωτόκολλο ελέγχου για την ελονοσία σε νεοεισερχόμενους μετανάστες στην περιοχή του Έβρου.

Τέλος, το ΚΕΕΛΠΝΟ βρίσκεται σε συνεχή επικοινωνία και ανταλλαγή απόψεων και τεχνογνωσίας με Ευρωπαϊκούς (ECDC) και Διεθνείς οργανισμούς δημόσιας υγείας (ΠΟΥ), καθώς και με ειδικούς στα θέματα ελονοσίας και εντομολογίας. Ειδικοί εμπειρογνώμονες των οργανισμών αυτών έχουν επισκεφθεί επανειλημμένως τη χώρα μας στο πλαίσιο της αντιμετώπισης των νοσημάτων που μεταδίδονται με διαβιβαστές.

Είμαστε στη διάθεσή για κάθε διευκρίνηση.

Με εκτίμηση,

Η Πρόεδρος Δ.Σ. ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ.

Καθηγήτρια Τζ. Κρεμαστινού

Εσωτερική Διανομή:

- Γρ. Προέδρου
- Γρ. Διευθυντή
- Τμ. Διοικητικού Συντονισμού
- Τμ. Επιδημιολογικής Επιτήρησης και Παρέμβασης
- Γρ. Νοσημάτων που Μεταδίδονται με Διαβιβαστές

